

Flipped Teaching in Persian Language Learning: Evidence from Non-Persian Language Learners

Vol. 16, No. 2, Tome 86
pp. 1-28
May & June
2025

Ezatollah Kalantari Khandani¹* & Aynaz Bardipour²

Abstract

Thought, which has a close relationship with language, is only expressed and communicated with language. For this reason, the expansion of the Persian language will make the Iranian culture and thoughts be noticeably broadened. It explicitly shows that teaching the Persian language to non-Persian speakers is of special importance and should continue to be continuously reviewed. One of the newest approaches to teaching is flipped teaching, which consists of different stages and makes learners active. Flipped learning as an interactive model has grabbed teachers' attention because it forces learners with the help of at-home activities to study their lessons more carefully. The current research done through a questionnaire is applied, quantitative and qualitative. The main aim of the study carried out on advanced Persian Language learners is to investigate the rate of learner's class participation, to determine their satisfaction and academic progress and to figure out the relationship between these two factors in the flipped classroom among international language learners of the University of Kurdistan. The participants were 50 Kurdish-speaking students from Iraq who completed the course during 60 sessions (120 hours). In this research, the four skills of reading, writing, speaking and listening were taken into account. Each skill includes subsections that strengthen Persian language learning skills; watching long and short videos as well as writing their summaries, writing essays, reading Persian texts, reading pictures and listening to audio files were some of the tasks that were practiced in the classroom. The results of the research showed that the flipped classroom has given rise to learner satisfaction and academic progress. It also made out that there is a strong direct correlation, which means that high "learner satisfaction" variable scores go with high "academic progress" variable scores.

Keywords: flipped classroom; learning skills; Persian language teaching; international students.

¹ Corresponding author, Assistant Professor, Language Department, Language and Literature Faculty, Farhangian University, Tehran, Iran;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8370-1771>; Email: kalantari@cfu.ac.ir

² Office of Education, Literature Teacher. ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1492-7808>

Received: 21 April 2022
Received in revised form: 6 July 2022
Accepted: 24 July 2022

1. Introduction

Flipped teaching has been proposed as a new approach to solve the problem of engagement in education by focusing on content. "Flipped classroom" is a new idea that has attracted the attention of those involved in education, especially teachers and university professors since 2004. Flipped instruction is a method by which not only the burden of learning is on learners' shoulder and allows the teachers to act as facilitators, but also the learners learn according to their individual needs. In flipped learning, traditional methods have been abandoned and teaching has been completely reversed. In this way, the tutorials are provided to the learners online or with the help of videos recorded outside the classroom, and they do some of the class activities and exercises or items mentioned in the film by watching videos as many times as they need. Obviously, if some class activities are done at home, the continuation of exercises and assignments in the classroom will be discussed very deeply and profoundly and the pace of progress will be doubled. Flipped learning as a unique approach can modify and improve the usefulness of assignments and classroom activities done at home and at school. To sum up, it can be pointed out that in traditional teaching methods, students in the classroom learn new knowledge through lectures and practice them at home while in flipped education, giving lectures will be obsolete and students learn the material at home by watching videos and practice the activities much more deeply and profoundly in the classroom.

The research questions are as follows: What is the level of participation of EFL learners in the flipped classroom, and how much is this type of learning associated with the satisfaction of EFL learners in the classroom, and finally, what is the relationship between the two mentioned factors and the level of EFL learners.

2. Literature Review

As far as the authors of the present study know, there is no published research

in investigating the class participation of international EFL learners in the flipped classrooms. In addition, no reliable research was found on determining the level of learners' satisfaction and class participation. Moreover, no research has ever focused on the relationship between learners' satisfaction and class participation. There is also no noticeable report or research on studying the use of four skills: reading, writing, speaking, and listening as well as other factors in strengthening Persian language learning skills. Therefore, the present study is unique in its kind and tries to be the beginning of further analysis of flipped classes in educational system.

3. Methodology

This study investigates the participation and satisfaction of non-Persian EFL learners in the flipped classroom and its effect on Persian language learning. The subjects of this study are 50 Kurdish-speaking students from Iraq in the academic year 2021. They were randomly selected from among the international language learners of the University of Kurdistan in advanced levels. The data collection tool is a questionnaire. In order to determine the validity of the questionnaire, other EFL learners who had flipped classroom experience were invited to cooperate. The results showed that the measured concepts were frequently seen in the responses. Therefore, the structure of the questionnaire had the characteristic of measuring the desired concepts and was approved. The data collection tool of this study also has a reliability feature. Using the test-retest method, the questionnaires were given to a single group in two times under the same conditions and after comparing the results, it became clear that the results had a lot of overlap. The main source for this course is the book Parfa 3.

4. Results

The results of the research show that the satisfaction and participation of EFL

learners in the flipped classroom method is high and significant, and of course, it affects and improves learning Persian language among international students. The majority of students in flipped classes admitted that their academic progress was significant and that they were unconsciously involved in classroom activities. Statistical data and numerical results have answered the research questions explicitly. The statistics showed that there is a complete correlation between the variables. The two variables of "learners' participation and satisfaction" are directly related to their level of "academic achievement" and it became evident that the claim that the flipped classroom can lead to effective interaction between teachers and international students. Satisfaction and participation made learners learn more effectively from each other, become more interested in practical and group work, better follow the discussion about digital materials and the content of course resources, and ultimately lead to mobility, vitality, and dynamism. As mentioned in the data analysis, the effect of the correlation coefficient of "r" was complete and the results were significant. This shows that with an increased willingness to participate in classroom activities, all four skills of reading, writing, speaking, and listening have been taken into consideration and have contributed significantly to academic achievement.

روش تدریس معکوس در یادگیری زبان فارسی: شواهدی از زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان

عزت‌اله کلانتری خاندانی^{۱*}، آیناز بردی‌پور^۲

۱. استادیار زبان‌شناسی، دانشگاه فرهنگیان تهران، ایران.

۲. دبیر آموزش و پرورش، دکترای زبان و ادبیات فارسی، گلستان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۰۱

چکیده

زبان و اندیشه رابطه تنگاتنگی دارند و با ابزار زبان می‌توان به بیان اندیشه پرداخت. از این رو، بسط و گسترش زبان فارسی، فرهنگ و اندیشه ایرانی را نیز گسترش خواهد داد. بنابراین، آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، اهمیت ویژه‌ای دارد و بایستی به‌طور مداوم مورد بازنگری قرار گیرد. از شیوه‌های نوین آموزش در مراکز آموزشی، شیوه تدریس معکوس است، تدریس معکوس که فرایندی تعاملی دارد و به یاری فعالیت‌های خارج از کلاس، یادگیری فعال را در کلاس محقق می‌سازد، بسیار مورد توجه قرار گرفته است. لذا مسئله و فرضیه پژوهش حاضر بررسی میزان مشارکت زبان‌آموزان در کلاس درس معکوس و تعیین میزان رضایت زبان‌آموزان و همچنین تعیین ارتباط بین دو عامل ذکرشده با میزان یادگیری زبان‌آموزان است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی، کمی، کیفی و مبتنی بر پرسش‌نامه است. هدف این بررسی تعیین ارتباط میان مشارکت و رضایت شرکت‌کنندگان و پیشرفت تحصیلی زبان‌آموزان بین‌المللی دانشگاه کردستان بوده و در سطح پیشرفته درمورد تأثیر کلاس درس معکوس بر یادگیری زبان فارسی انجام شده است. شرکت‌کنندگان در این دوره ۵۰ دانشجوی کُردزبان کشور عراق بودند که با ۶۰ جلسه دو ساعته (۱۲۰ ساعت) این دوره را به پایان رساندند. در این پژوهش چهار مهارت خواندن، نوشتن، صحبت کردن و شنیدن مورد توجه قرار گرفت. هر مهارت شامل زیربخش‌هایی است که مهارت‌های یادگیری زبان فارسی را تقویت می‌کنند؛ دیدن فیلم‌های بلند و کوتاه و نوشتن خلاصه آن‌ها، نوشتن انشا، خواندن متن‌های فارسی، تصویرخوانی و شنیدن فایل‌های صوتی از تکالیفی بود که در کلاس درس مورد توجه قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که روش کلاس معکوس، مشارکت و رضایت زبان‌آموزان را به دنبال داشته و میزان مشارکت و رضایت آن‌ها با پیشرفت تحصیلی‌شان ارتباط کامل دارد و به بهبود یادگیری زبان فارسی زبان‌آموزان کُرد کمک شایانی کرده است. واژه‌های کلیدی: کلاس معکوس، مهارت‌های یادگیری، آموزش زبان فارسی، دانشجویان بین‌المللی.

۱. مقدمه

مراکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان از مراکز نوپا در دانشگاه‌های ایران محسوب می‌شوند. مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان دانشگاه کردستان یکی از مراکز معتبر در میان دانشگاه‌های ایران است که از سال ۱۳۹۶ فعالیت خود را در این زمینه شروع کرده است. آموزش زبان فارسی به صورت عمومی و تخصصی و برای اهداف مختلف انجام می‌شود و افرادی را که به هر دلیل و در هر سطحی نیاز به یادگیری زبان فارسی دارند با استفاده از روش‌های نوین یاری می‌کند. دانشجویان غیرفارسی‌زبان بسیاری در دانشگاه‌های ایران مشغول تحصیل هستند. از این رو، یادگیری زبان فارسی برای این دسته از افراد امری ضروری به حساب می‌آید. دوره‌های آموزش زبان فارسی در این مؤسسه به صورت حضوری و برخط با قابلیت ارتباط دوجانبه و گروهی به صورت صوتی و تصویری برای افراد در سراسر کشور و حتی خارج از کشور برگزار می‌شود. این دوره‌ها در سه سطح مقدماتی، دوره‌های میانی و پیشرفته برگزار می‌شوند. دوره پایانی و پیشرفته آموزش زبان فارسی یک دوره تکمیلی است که بیشتر بر روی تسلط زبان‌آموزان بر مهارت‌های اصلی زبان یعنی مهارت‌های گفتاری، خواندن، شنیدن و نوشتن تأکید دارد. به منظور بهبود کیفیت آموزش، در این پژوهش برآنیم تا روش تدریس معکوس را در سطح پیشرفته آموزش فارسی مورد مطالعه قرار دهیم. رویکرد کلاس معکوس در سطح دوره ابتدایی، دبیرستان و دانشجویان ایرانی دانشگاه بررسی شده است ولی تاکنون پژوهشی که تأثیر کلاس معکوس را بر یادگیری دانشجویان بین‌الملل در دوره‌های آموزش زبان فارسی بررسی کند صورت نگرفته است. امروزه ما در جامعه اطلاعاتی قرار گرفته‌ایم که برای سازگار شدن با تغییرات جامعه نیاز به بروز کردن اطلاعات خود داریم (Dortaj, 2017). سیر تحول و پیشرفت علوم و فنون در عصر حاضر شتابی روزافزون یافته است و تکنولوژی اطلاعات هر روز با ابداعی نوین، داده‌های بیشتری را در اختیار مخاطبان قرار می‌دهد و حجم زیادی از داده‌ها و آموختنی‌ها وجود دارد که باید در نظام آموزشی به آن پرداخته شود، اما کمبود زمان، نبود انگیزه یادگیری، به روز نبودن بخشی از محتوای آموزشی و مشکلات تدریس از جمله محدودیت‌هایی هستند که با فضای جدید آموزش و یادگیری در آموزش عالی سازگار نیستند؛ بنابراین باید به دنبال راه‌حلی بود که حداقل پاسخ‌گوی دو جنبه از مشکلات نظام آموزشی، یعنی برآوردن انتظارات از نظام آموزش عالی و رفع محدودیت‌ها از این نظام باشد. یکی از راه‌حل‌های اساسی در این زمینه، نگاه جدید به کلاس آموزش است. در این باره، راه‌حل برگزاری «کلاس معکوس» یا کلاس وارونه، به‌عنوان یک رویکرد جدید برای حل معضل حجم و محتوای آموزشی

و تطابق با ساعت آموزشی مطرح شده است. «کلاس معکوس» یا «وارونه» روش نوینی است که از سال ۲۰۰۴ میلادی به بعد مورد توجه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت به‌ویژه معلمان و استادان دانشگاه‌ها قرار گرفته است. آموزش معکوس، شیوه‌ای است که در آن، یادگیری به زبان آموز سپرده می‌شود و به معلم این امکان را می‌دهد که یادگیری تک تک فراگیران را با توجه به نیازهای فردی آن‌ها تسهیل کند. در آموزش معکوس، روش‌های سنتی کنار گذاشته شده‌اند و تدریس دگرگون شده است. بدین صورت که آموزش‌ها به صورت برخط یا به یاری فیلم‌های ضبط‌شده خارج از کلاس، در اختیار فراگیران قرار می‌گیرد، آن‌ها با توجه به فیلم‌ها، به حل بعضی از نمونه تمرین‌ها و یا موارد ذکرشده در فیلم مبادرت می‌ورزند. بدیهی است که ادامه تمرین‌ها و تکالیف در کلاس درس، حل می‌شوند، اما سرعت پیشرفت دوچندان خواهد شد. آموزش معکوس به‌عنوان یک رویکرد منحصر به فرد، نقش تکلیف و فعالیت‌های کلاس درس را دگرگون می‌سازد. بر این سیاق می‌توان اشاره کرد که در روش‌های سنتی تدریس، افراد حاضر در کلاس، دانش جدید را از طریق سخنرانی فرا می‌گرفتند و در خانه آن‌ها را تمرین می‌کردند، اما در آموزش معکوس، روش سخنرانی منسوخ می‌شود و دانش‌آموزان از طریق ویدئو مطالب را در خانه فرا می‌گیرند و مهارت‌ها را در کلاس درس تمرین می‌کنند.

با توجه به گسترش روزافزون تکنولوژی و دسترسی دانشجویان به فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی می‌توان آموزش را برپایه این فناوری‌ها قرار داد و از قابلیت‌های آن‌ها در امر آموزش بهره برد. امروزه ما شاهد گسترش ابزارهای ارتباطی چون تبلت‌ها و تلفن‌های همراه هوشمند هستیم که از طریق آن‌ها مطالعه و دسترسی به اطلاعات محدود به زمان و مکان خاصی نیست و در هر لحظه و در هر کجا می‌توان به اطلاعات مورد نیاز دسترسی داشت و از این امکانات می‌توان در عرصه یادگیری و آموزش استفاده کرد. در روش تدریس کلاس معکوس نیز با استفاده از فناوری‌های مختلف در شرایط بحرانی مانند جنگ، شیوع بیماری و یا در شرایط تداخل واحدهای درسی و سایر مواردی که تشکیل کلاس‌های درسی در مدارس و دانشگاه‌ها امکان‌پذیر نیست، می‌توان به کمک تعلیم و تربیت آمده و آن را از تعطیلی نجات داد. بنابراین، اهمیت این پژوهش در تلفیق فناوری‌های نوین و تدریس معکوس است که یادگیری فعال را به دنبال دارد. به عبارت دیگر، یافتن راهکار جدیدی است که مدرسان بتوانند فناوری‌های نوین و روش تدریس را توأمان در خدمت آموزش قرار دهند. هدف پژوهش حاضر، مطالعه روش تدریس معکوس در یادگیری زبان فارسی در کلاس سطح پیشرفته است و تلاش می‌کنیم تا پاسخ‌های منطقی و علمی برای سؤالات پژوهش پیدا کنیم و روشن سازیم که مشارکت زبان‌آموزان در کلاس درس معکوس

به چه میزان است و این نوع یادگیری با چه میزان رضایت زبان‌آموزان در کلاس درس همراه است و بالأخره اینکه ارتباط بین دو عامل ذکرشده با میزان یادگیری زبان‌آموزان چقدر است.

۲. پیشینه پژوهش

نتایج پژوهش جوادى، پناه‌على و عليوندی‌وفا (۱۳۹۹) در مقاله «مقایسه اثربخشی روش آموزش کلاس معکوس و روش سخنرانی بر اشتیاق تحصیلی دانشجویان» نشان می‌دهد که روش کلاس معکوس در مقایسه با روش سخنرانی در افزایش اشتیاق تحصیلی دانشجویان اثربخش‌تر و دیدگاه فراگیران نیز مثبت‌تر است. یافته‌های این تحقیق همچنین مؤید آن است که تمام فعالیت‌های موجود در کلاس معکوس، حول مفید بودن محتوای آموزشی و درگیری فعالانه فراگیران با مطالب آموزشی و تکالیف یادگیری است، از این رو، با فعال شدن فراگیران، آن‌ها می‌توانند افکار و اعمال خود را به گونه‌ای هدایت کنند که بر انگیزه و اشتیاق تحصیلی و درنهایت بر یادگیری آن‌ها اثربخشی بیشتری داشته باشد.

علی‌رغم پژوهش ذکرشده، احمدآبادی و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله «روش تدریس معکوس؛ شیوه‌های نوین بر کاهش کمروبی در دانش‌آموزان» بر موانع روان‌شناختی تأکید کردند و یافته‌های قابل تأملی یافتند. آن‌ها نشان دادند که از طریق شاخص مهم پذیرش و سه مقوله اعتماد، احترام و صمیمیت می‌توان به رفع کمروبی دانش‌آموزان اقدام کرد. نتایج پژوهش نشان داد که با به‌کارگیری این شاخص و مقولات، دانش‌آموزان کمرو به مشارکت در درس ترغیب شدند و مشارکت چشمگیری در انجام فعالیت‌های کلاسی داشتند.

در یک کار تطبیقی، عبدی (۱۳۹۸) در مقاله «کلاس معکوس: کارایی آموزشی و تأثیر آن بر عملکرد درسی و بار شناختی ادراک‌شده دانشجویان» (مورد مطالعه: درس فناوری اطلاعات در روان‌شناسی) به مقایسه کلاس معکوس و کلاس معمولی پرداخت. او ضمن مقایسه کارایی آموزش به روش معکوس و روش معمول متوجه شد که در کلاس معکوس، فراگیران بسیار پویا و پرتلاش ظاهر می‌شوند. در این بررسی از روش پژوهش شبه‌آزمایشی، طرح دو گروهی با پیش‌آزمون و پس‌آزمون استفاده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که کارایی آموزشی در گروه آزمایشی بسیار بهتر از گروه کنترل است؛ بنابراین آموزش به روش کلاس معکوس، رویکردی مفید در آموزش عالی محسوب می‌شود.

در کار تطبیقی دیگری طالبی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله «بررسی مقایسه‌ای تأثیر روش‌های تدریس مبتنی بر رویکرد نتیجه‌گرا، فرایندگرا و فن بیان در مهارت نگارشی فراگیران زبان انگلیسی سطح متوسط»

۶۰ زبان‌آموز از بین جامعه آماری به صورت تصادفی در سه گروه آزمایشی نتیجه‌گرا، فرایندگرا و فن بیان جای گرفتند و در ۱۲ جلسه آموزش دیدند. نتایج تجزیه و تحلیل آماری نشان داده است که تفاوت معناداری بین عملکرد سه گروه آزمایش (محصول‌گرا، فرایندگرا و فن بیان) از نظر دقت و روانی وجود داشت؛ به طوری که رویکرد فن بیان بیشترین تأثیر را بر دقت و روانی نوشتاری فراگیران داشت.

جعفرآقایی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله «تجربه دانشجویان پرستاری از به‌کارگیری مدل آموزشی کلاس درس معکوس» به یاری یک مطالعه تجربی پس‌آزمون، که روی یک گروه ۴۳ نفره از دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی رشت در سال ۱۳۹۵ انجام گرفت، به نتایج جالبی رسیدند. نتایج نشان دادند که فراگیران، تجارب بسیار مثبتی از به‌کارگیری روش کلاس معکوس داشتند و اکثر آن‌ها (۷۹/۱ درصد) آموزش به روش کلاس معکوس را بر روش سنتی که در آن بیشتر زمان کلاس صرف سخنرانی توسط استاد می‌شود، ترجیح می‌دادند.

بهمنی و همکاران (۱۳۹۶)، در مقاله «بررسی میزان مشارکت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی با استفاده از روش آموزش کلاس معکوس» به یافته‌های پژوهش این گونه اشاره می‌کنند که میزان مشارکت دانش‌آموزان در کلاس درس معکوس در چهار مؤلفه مشارکت رفتاری، شناختی، عاطفی و عاملی بالاتر از میانگین بود. همچنین تفاوت معناداری در میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بین دو گروه آزمایش و کنترل وجود داشت. براساس نتایج این پژوهش، کلاس درس به شیوه معکوس با افزایش میزان مشارکت دانش‌آموزان، موجب بهبود عملکرد تحصیلی آنان می‌شود.

اسماعیلی‌فر و همکاران (۱۳۹۵)، در مقاله «تأثیر استفاده از رویکرد کلاس معکوس بر یادگیری درس علوم دانش‌آموزان دوره ابتدایی» با پژوهش نیمه‌تجربی از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون به بررسی تأثیر روش تدریس معکوس در دو کلاس پایه ششم می‌پردازند. نتایج به‌دست آمده حاکی از تأثیر استفاده از روش کلاس معکوس بر یادگیری دانش‌آموزان در درس علوم بود.

ضیاء تاج‌الدین و عشقوی (۱۳۹۱) در مقاله «آموزش نمود دستوری به فارسی‌آموزان غیرایرانی: بررسی مقایسه‌ای روش‌های تدریس ساختاری و ارتباطی» به تأثیر یادگیری نمود فارسی براساس دو روش ساختاری و ارتباطی پرداخته است از بین فارسی‌آموزان غیرایرانی سطح میانی، آزمودنی‌ها به دو گروه چهل نفره تقسیم شدند. هر دو گروه در پیش‌آزمون نمود شرکت کردند تا از نظر توانایی در استفاده از نمود فارسی همگن شوند. نتایج پس‌آزمون هر گروه در مقایسه با پیش‌آزمون و نیز در مقایسه با یکدیگر با استفاده از آزمون تی نشان می‌دهد گروه ارتباطی به طرز معناداری در درک نمود پیشرفت کرده است.

همانگونه که پیشینه تحقیق نشان می‌دهد و تا آنجا که نویسندگان مقاله حاضر مطلع هستند؛ پژوهشی درخصوص بررسی میزان مشارکت زبان‌آموزان بین‌الملل در کلاس درس معکوس و تعیین میزان رضایت زبان‌آموزان و همچنین تعیین ارتباط بین دو عامل ذکرشده با میزان یادگیری آن‌ها وجود ندارد و همچنین هیچ گزارشی یا تحقیقی درباره استفاده از چهار مهارت خواندن، نوشتن، صحبت کردن و شنیدن و زیر بخش‌های آن‌ها در تقویت مهارت‌های یادگیری زبان فارسی ذکر نشده است. از این رو، پژوهش حاضر در نوع خود بی‌نظیر است و تلاش دارد تا سرآغازی بر استمرار واکاوی بیشتر کلاس‌های وارونه در سیستم آموزشی کشور باشد.

۳. مبانی نظری

چارچوب نظری یادگیری معکوس بر نظریه‌های فراگیر _ محور پیاژه (1968) و ویگوتسکی (1978) بنا نهاده شده است. برگمن و سمز^۲ (2012) در کتاب «کلاس معکوس» اذعان دارند که یادگیری معکوس نوعی رویکرد آموزشی است که در آن روش حل مسئله و تفکر عمیق از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. اگرچه این روش ابتدا در سال ۲۰۰۰، توسط بیکر^۳ مطرح شد (Strayer, 2012)، اما برگمن و سمز را بایستی از پیشگامان این روش دانست. برگمن خالق کنفرانس‌های وارونه جهانی^۴ بود و تلاش می‌کرد با انتقال سریع دانش به فراگیران، آن‌ها را در مسیر تمرین آموخته‌ها قرار دهد. پژوهشگران متوجه شدند که اجرای راهبردهای کلاس معکوس باعث افزایش درک فراگیران نسبت به اهمیت فعالیت‌های قبل از کلاس درس و تقویت آن در کلاس درس می‌شود (Rotellar & Cain, 2016). همچنین، این روش برای معلمان، امکان بهره‌گیری بیشتر از زمان در کلاس درس (Wallace, 2013)، استفاده از انواع روش‌های آموزش و یادگیری، تشویق فراگیران به پذیرش مسئولیت یادگیری خود و تقویت آنان در جهت رسیدن به یادگیری در حد تسلط در محتوا را فراهم می‌کند (کاویانی و همکاران، ۱۳۹۶). بر همین سیاق، به کارگیری این روش در آموزش، افزایش یافت، زیرا درگیری تحصیلی فراگیران (Clark, 2015; Little, 2015)، افزایش و تسهیل یادگیری عمیق از طریق فعالیت‌های یادگیری در کلاس درس (Prashar, 2015; Love, et al., 2016; 2015)، مطالعه براساس سرعت و زمان یادگیرندگان (Davies, Dean, Ball, 2013)، کمک به درک فراگیران نسبت به سبک‌های یادگیری و عملکردشان (Wallace, 2013)، کاهش استرس (Marlowe, 2013)، افزایش مشارکت، نوآوری، جهت‌گیری وظیفه و مهارت‌های فراشناختی در دانشجویان (Strayer, 2012) را به دنبال داشت.

از آنجا که در کلاس های درس سنتی مطالب زیادی از طریق سخنرانی به فراگیران تحمیل میشود، محدودیت های ساختار شناختی فراگیران به طور دقیق مدنظر قرار نمی گیرد و به طور غیر ضروری حافظه فعال یادگیرنده پر و به بار شناختی^۵ زیادی منجر می شود و در نتیجه میزان یادگیری دانشجویان و اثربخشی کلاس درس با مشکل مواجه خواهد شد. بار شناختی به میزان باری اشاره دارد که در حین پردازش اطلاعات بر روی حافظه کوتاه مدت وارد می آید تا بتواند آن اطلاعات را برای جای دهی در حافظه دراز مدت رمزگذاری کند (Pastore, 2009, p. 27). استفاده از روش کلاس معکوس ضمن اینکه روشی مناسب برای ارائه محتوای آموزشی با زمان محدود است، همچنین می تواند بر روی بار شناختی دانشجویان تأثیر داشته باشد. در این راستا، ایبیسکرا و دانسون^۶ (2014) اظهار کرده اند که بررسی و ارزیابی تأثیر روش کلاس معکوس بر روی یادگیری، سطوح بار شناختی و انگیزه دانشجویان، از اهمیت خاصی برخوردار است. کلارک، نیوین و سولر^۷ (۲۰۰۶) بیان کردند که آموزش مؤثر، به افزایش یادگیری و کاهش بار شناختی منجر می شود. در این مدل، محتوای درسی خارج از کلاس درس و به وسیله فناوری های مختلف در اختیار دانش آموزان قرار داده می شود تا وقت کلاس صرف بحث و بررسی، انجام تکالیف و کاربست محتوا شود. بر این اساس، سطوح پایینی حیطه شناختی یعنی «دانش» و «فهمیدن» در خارج از کلاس درس محقق می شود و سطوح بالاتر یعنی «کاربست»، «تحلیل»، «ترکیب» و «ارزشیابی» در کلاس درس و با راهنمایی معلم صورت می پذیرد (See & Conry, 2014). با این روش، دانش آموزان آنچه را که معلم قبلاً در کلاس به او منتقل می کرد، پیش از کلاس ببینند و بشنوند و هنگامی که به کلاس می آید، با ذهنی پرسشگر وارد شود. معلم در کلاس فعالیت های یادگیری را بر عهده دارد؛ فعالیت هایی که به صورت بحث های گروهی، طرح سؤال، امتحان های کوتاه مدت، ارائه فراگیران، و دیگر فعالیت ها انجام می شوند. در این روش، معلم طراح و مدیر فعالیت های کلاس است (عطاران، ۱۳۹۳). تکنولوژی کلاس درس بر نقش معلمان نیز تأثیر گذاشته است و نقش معلم را از انتقال دهنده محض دانش به تسهیل گر یادگیری تغییر می دهد. در کلاس معکوس بر یادگیری خودمحور دانش آموز تأکید می شود، بنابراین نیاز است به دانش آموزان کمک شود تا برای یادگیری خود، احساس مسئولیت بیشتری داشته باشند (Marsh, 2012). به هر حال تعداد و وسعت مطالعات درباره کلاس معکوس نشان می دهد که این موضوع هنوز در مراحل آغازین آن است. به علاوه، در مورد تأثیر کلاس معکوس هنوز اختلاف نظر بین متخصصان آموزشی وجود دارد. برای مثال مطالعات زیادی نشان داده اند که روش کلاس معکوس موجب افزایش موفقیت دانشجویان می شود (Turan & Goktas, 2016; Baepler, Walker,

Driessen, 2014; Hung, 2015; Love, et al., 2016; Mc Givney- Burelle, Xue, 2013; Murphree, 2014; Street, Gilliland. Mc Neil, Royal, 2015; Touchton, 2015 & Wilson, 2013). در مقابل، مطالعات زیاد دیگری نیز وجود دارند که نشان داده‌اند کلاس معکوس به موفقیت منجر نمی‌شود (Bishop, 2013; Clark, 2013 & Davies, et al., 2013).

۴. روش پژوهش

این پژوهش به بررسی میزان مشارکت و رضایت زبان‌آموزان غیرفارسی زبان در کلاس درس معکوس و تأثیر آن بر یادگیری زبان فارسی می‌پردازد. آزمودنی‌های این تحقیق ۵۰ دانشجوی کردزبان کشور عراق در سال تحصیلی ۱۴۰۰ هستند. آن‌ها از میان زبان‌آموزان بین‌المللی دانشگاه کردستان در سطوح پیشرفته به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه است. برای تعیین روایی پرسش‌نامه از سایر زبان‌آموزانی که تجربه کلاس معکوس را داشتند، دعوت به همکاری شد. بررسی‌ها نشان داد که مفاهیم مورد اندازه‌گیری، به فراوانی در پاسخ‌ها دیده می‌شود. از این رو، سازه پرسش‌نامه، خصیصه سنجش مفاهیم مورد نظر را داشت و مورد تأیید قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌های این پژوهش از ویژگی پایایی^۱ نیز برخوردار است. به یاری روش بازآزمایی^۲، سوالات پرسش‌نامه در دو نوبت و تحت شرایط مشابه به یک گروه واحد داده شدند و بعد از مقایسه نتایج، روشن شد که نتایج، همپوشانی زیادی دارند. منبع اصلی برای این دوره کتاب پرفا ۳ است که در آن پنج مرحله آموزشی به وضوح دیده می‌شود و به ترتیب عبارت‌اند از:

۱. درگیر شدن زبان‌آموز در کلاس درس.
 ۲. بارگذاری محتوای الکترونیکی در کلاس درس و بسط و گسترش اطلاعات.
 ۳. بررسی کلیدواژه‌ها جهت شفاف‌سازی بحث.
 ۴. حل تمرین‌های کتاب پرفا ۳ و بررسی تکالیف درسی.
 ۵. ارائه تکالیف کلاسی جلسه بعد و توضیح مختصر فرایند کار جلسه آینده.
- اکنون، با مد نظر قرار دادن تبیین مراحل ذکرشده، فیلم آموزشی، انیمیشن‌های مربوط به درس، جزوات و منابعی که بیشتر به فراگیر برای درک و فهم مطالب کمک می‌کند در اختیار دانشجویان قرار داده می‌شود؛ همچنین از آن‌ها خواسته می‌شود تا خودشان نیز منابع بیشتری را پیدا کنند و از اینترنت نیز بهره گیرند تا برای هر جلسه آمادگی کافی را داشته باشند. البته، توضیحات مختصری نیز، به صورت

شفاهی به اندازه دو دقیقه، قبل از شروع کلاس به فراگیران ارائه می‌شود.

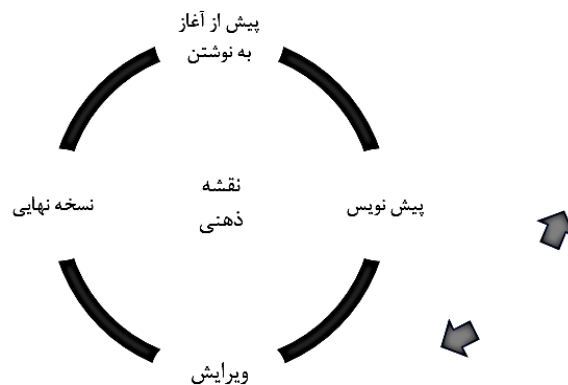
۱-۴. کلاس معکوس؛ آموزش زبان فارسی

آموزش همه زبان‌ها در سطوح مختلف و از طریق آموزش مهارت‌های مختلف، شکل می‌گیرد. بر همین سیاق، در آموزش زبان فارسی نیز این سطوح و مهارت‌ها هویدا هستند. بنابراین، می‌توان این‌گونه گفت که مهارت‌هایی که برای آموزش غیرفارسی‌زبان به کار گرفته می‌شود همانند سایر زبان‌ها شامل: مهارت نوشتن^۱، خواندن^۲، صحبت کردن^۳ و شنیدن^۴ هستند. هر مهارت خود شامل زیربخش‌هایی است که نحوه تدریس آن‌ها، مستلزم مهارت، خلاقیت و توانمندی‌های مدرسان آموزش زبان فارسی است.

۱-۴-۱. مهارت نوشتن

رهبران آموزشی، نوشتن را به‌عنوان یک فرایند می‌بینند. از این رو بر این باورند که هر نوشته، مراحل گونه‌گونی را طی می‌کند تا به نتیجه برسد که در آن تکرار دوباره‌نویسی و ویرایش از اهمیت بسزایی برخوردار است:

- مرحله پیش از آغاز به نوشتن
- مرحله نقشه ذهنی
- مرحله پیش‌نویس
- مرحله ویرایش
- مرحله تولید نهایی (Harmer, 2007, p. 326).

شکل ۱ چرخه فرایند نوشتن

Figure 1. The writing process cycle

بعضی از نظریه‌پردازان آموزشی، نوشتن را بیشتر رویکردی اکتسابی قلمداد می‌کنند، آن‌ها تأکید می‌کنند که فرایندها و وقت‌گیر هستند. بنابراین، بهتر است زبان‌آموزان را با اصول صحیح و قواعد زبان آشنا کنیم و سپس به یاری تمرین‌های متفاوت، توانش زبان‌آموز را تقویت و آن‌ها را به سوی نوشتن خلاقانه سوق دهیم (ibid, p.327). در راستای این دو قرائت، تجارب نگارندگان گواه این ادعاست که عوامل متعددی همانند: استرس، عدم اعتماد به نفس و ترس، مانع از بروز و شکوفایی استعداد‌های زبان‌آموز در نوشتن می‌شوند. به نمونه‌هایی از فعالیت‌های کلاسی نویسنندگان توجه کنید:

۲-۱-۴. نوشتن انشا

یکی از روش‌های تقویت مهارت نوشتاری زبان‌آموزان، نوشتن انشا در داخل کلاس یا خارج از کلاس است. در این دوره، مدرس با انتخاب یک موضوع برای جلسه بعد تکالیفی را در اختیار زبان‌آموز قرار می‌دهد و زبان‌آموز مکلف است در خانه انشا بنویسد و در کلاس درس انشای زبان‌آموزان مورد بررسی قرار می‌گیرد و ضمن مرتفع کردن ضعف‌ها، توانمندی‌های آن‌ها را گوشزد می‌کنیم تا امید به نوشتن در آن‌ها پویا و زنده بماند.

۳-۱-۴. نوشتن خلاصه فیلم‌های فارسی

دیدن فیلم‌های فارسی و نوشتن خلاصه فیلم توسط زبان‌آموز از روش‌های دیگری بود که در این دوره مورد توجه نگارندگان این مقاله قرار گرفت که باعث شد مهارت نوشتن و صحبت کردن زبان‌آموزان تقویت شود. زبان‌آموزان در این دوره فیلم‌هایی را که قبلاً مشاهده کرده بودند خلاصه‌اش را در یک برگه می‌نویسند و ارائه می‌کنند.

۲-۴. مهارت خواندن

خواندن برای لذت بردن و تقویت دانش زبانی است (ibid, p.283). با افزایش دانش زبان‌آموزان با توجه به اینکه زبان‌آموزان در دوره آموزش پیشرفته قرار دارند نوع تمرین‌ها نیز تغییر می‌کند. خواندن جزء لاینفک یادگیری علمی به حساب می‌آید و مبنای تبدیل شدن یک فرد به عضو آگاه جامعه است و دست نیافتن به این مهارت، دستیابی به یادگیری‌های بیشتر را دشوار می‌سازد (Koda & Zehler, 2008, p. 1). خواندن فرایندی چندوجهی است که تنها با تمرین رشد می‌یابد. وجوهی از خواندن مانند بازشناسی واژه در طی چند سال فراگرفته می‌شوند، اما آنچه اهمیت بیشتری دارد درک خواندن است، زیرا در صورت عدم درک خواندن، فرد قادر به پیش‌بینی ادامه متن و ارتباط متن خوانده‌شده نخواهد بود. به

نمونه‌هایی از فعالیت‌های کلاسی اجرا شده توجه کنید:

۱-۲-۴. توضیح واژه‌های ناآشنا

مدرس واژه‌هایی را که برای زبان‌آموز سخت و ناآشناست انتخاب می‌کند و از زبان‌آموز می‌خواهد معنای واژه‌ها را برای جلسه بعدی بداند. زبان‌آموز با استفاده از تکنولوژی و به کار بردن موبایل و جست‌وجو در اینترنت معنای واژه را پیدا می‌کند و یاد می‌گیرد و بدین طریق در هنگام جست‌وجوی کلمه‌ها با واژه‌های دیگر نیز آشنا می‌شود. همچنین در کلاس درس با تعامل زبان‌آموز و مدرس، آموزش واژه با فعالیت‌های زبانی مانند کلمات مترادف و متضاد و پر کردن جای خالی با واژه‌های داده‌شده مهارت خواندن زبان‌آموز تقویت می‌شود و فهم معنای کلمات برای زبان‌آموز میسر می‌شود.

۲-۲-۴. بارش فکری و معنایی برای تمرین و یادگیری واژه‌ها

در این روش مدرس در وقت پایانی جلسه، مختصری از موضوع جلسه بعد را توضیح می‌دهد و در واقع ذهن زبان‌آموزان را آماده می‌سازد و واژه‌هایی را که مرتبط با موضوع درس است در اختیار زبان‌آموزان قرار می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد کلمات مرتبط با آن واژه را که در ذهنشان تداعی می‌شود، بنویسند. بدین ترتیب دایره واژگانی زبان‌آموزان گسترش پیدا می‌کند و در کلاس درس این واژه‌ها را برای همکلاسی‌هایشان می‌خواند.

۳-۲-۴. ترجمه کردن متن‌های کردی به زبان فارسی

بک^۱ و همکاران (۱۹۹۷) تأکید کرده‌اند که فعالیت درک متن باید در طی فرایند خواندن انجام شود و اجرای آن مستلزم الگوسازی درست مدرس است. بنابراین، مدرس برای اینکه بتواند درک مطلب را با شیوه‌ای صحیح تدریس و اجرا کند، باید زبان‌آموزان را تشویق کند تا فرایندهای درکی را ارزیابی کند. با توجه به اینکه در این دوره همه زبان‌آموزان کُردزبان هستند یکی از روش‌های به‌کار گرفته شده، ترجمه کردن ابیات کردی توسط هر یک از زبان‌آموزان است. درک مطلب در دوره پیشرفته آموزش زبان فارسی از اهمیت بالایی برخوردار است، زبان‌آموزان هر کدام به صورت جداگانه در خارج از کلاس درس بیت‌هایی را انتخاب می‌کنند و در کلاس درس به زبان فارسی توضیح می‌دهند همچنین برای تقویت بیشتر درک مطلب در کلاس درس نیز یکی از زبان‌آموزان بیت‌های کُردی را می‌خواند و زبان‌آموزان دیگر آن را به فارسی ترجمه می‌کنند.

۴-۲-۴. خواندن شعرهای فارسی

در سطح پیشرفته آموزش زبان فارسی سرعت خواندن زبان آموز اهمیت خاصی پیدا می‌کند.

مدرسان ضمن تأکید بر روان‌خوانی، بین بهبود سرعت خواندن و مهارت‌های خواندن، توازن ایجاد می‌کنند. خواندن شعرهای فارسی در آموزش زبان فارسی در سطح پیشرفته قرار می‌گیرد. خواندن مکرر متن‌های فارسی باعث افزایش تدریجی سرعت خواندن نیز می‌شود.

۳-۴. مهارت صحبت کردن

یکی از مهارت‌های کاربردی در آموزش زبان فارسی، مهارت صحبت کردن است. مهارت صحبت کردن، پیچیده است، زیرا بایستی هماهنگی درستی بین مغز و سایر اندام‌های گفتار شکل بگیرد تا کلام صحیح منعقد شود. اگر همانند ویتگنشتاین مرزهای زبان شخص را منطبق بر مرزهای جهان او بدانیم (Wittgenstein, 2001, p. 103)، باید دنیای زبان‌آموز را مبسوط فرض کنیم تا جرئت کند کلامی را بر زبان جاری سازد. بر این اساس کنشگران آموزشی معتقدند که زبان‌آموزان معمولاً تمایلی به صحبت کردن ندارند، زیرا می‌ترسند اشتباه کنند و یا نگران از دست دادن وجهه خود در کلاس هستند (Harmer, 2007, p.345). از این رو، نگارندگان برای تقویت مهارت صحبت کردن، راهکارهای متفاوتی را تجربه کردند و معتقدند که کاربرد این راهکارها در کلاس درس، می‌تواند مهارت گفتاری زبان‌آموزان را تقویت کنند. راهکارهای صورت‌گرفته در کلاس معکوس برای تقویت مهارت صحبت کردن در ذیل آورده شده است:

۳-۴.۱. ارائه^{۱۶} توسط زبان‌آموز

برای تقویت مهارت صحبت کردن از زبان‌آموزان این دوره خواسته شد تا در کلاس درس، مطالبی را آماده و ارائه کنند که با رشته تحصیلی‌شان نیز مطابقت داشته باشد.

۳-۴.۲. پرسش درباره موضوع درس (سؤال‌های متوالی^{۱۷})

مدرس برای اینکه وارد موضوع درس شود، پرسش‌هایی درباره آن موضوع طرح می‌کند و از زبان‌آموز می‌پرسد و ذهن زبان‌آموزان را به چالش می‌کشد. بالطبع، زیرشاخه‌های جدیدی از بحث آشکار می‌شود و زبان‌آموزان به گفت‌وگو پیرامون آن‌ها می‌پردازند.

۳-۴.۳. بحث آزاد^{۱۸} پیرامون موضوع متن

گفت‌وگو کردن در کلاس درس از رویکردهای پرطرفدار است. زبان‌آموزان مشتاق هستند تا موضوع‌های جالبی در کلاس درس طرح شوند و آزادانه به بیان نظرهای خود بپردازند. اشتیاق در مشارکت، بدون توجه به قاعده‌های دستوری، علی‌القاعده وسوسه‌برانگیز است. در واقع، بازنمایی

چارچوب افکار و تجربه‌های خود در میان جمع، هیجان‌انگیز است. از این رو، گفت‌وگو کردن زبان‌آموزان با هم دربارهٔ موضوع درس و بیان نظرات خود، همیشه از اهمیت بالایی برخوردار بوده است.

۴-۳-۴. خلاصه کردن^{۱۹} متن فارسی

خلاصه کردن متن‌های فارسی و توضیح دادن متن به همکلاسی‌ها از دیگر روش‌هایی بود که نویسندگان مقاله برای تقویت مهارت صحبت کردن به کار گرفتند.

۴-۳-۵. داستان‌گویی^{۲۰} با تصاویر

داستان‌گویی، هنری از دوران باستان است. آن‌ها بر این باور بودند که به یاری داستان، جهان را می‌توان بهتر فهمید. داستان صرف بیان واژگان نیست، بلکه در بیشتر موارد، منشأ بیان رخداد‌های فرهنگی و اجتماعی است، این نگرش به داستان، آن را در میان زبان‌آموزان جذاب کرده است. تجربهٔ نویسندگان مقاله در کاربست این روش، نشان می‌دهد که آموختن با داستان و تصویر شیرین و دلچسب است. بنابراین، روش به کار گرفته برای تقویت مهارت صحبت کردن در این دوره، تصویرخوانی بود. در این روش، یادگیری محدود به متن کتاب نمی‌شود. مدرس در زمانی غیر از کلاس درس تصاویری را که مفهوم خاصی دارد در گروه‌های برخط اجتماعی برای زبان‌آموزان می‌فرستد و زبان‌آموز تا زمانی که کلاس شروع شود دربارهٔ تصاویر فرستاده‌شده، فکر می‌کند و در کلاس درس هر کدام از زبان‌آموزها دریافت خودشان را از تصویر می‌گویند و با هم در این باره به صحبت می‌نشینند.

۴-۳-۳. مهارت شنیداری

زبان‌گفتاری رایج در میان مردم، غیررسمی است. گویشور همان گونه که دوست دارد، منظور خود را بیان می‌کند، بنابراین تسلط بر تلفظ، واژگان، دستور، نادیده گرفتن صدا‌های مزاحم، شناخت هجوها^{۲۱}، درک ایدهٔ اصلی گفتمان، از ارکان اصلی درک گفتمان به حساب می‌آیند (Ur, 1996, p. 106). در دورهٔ پیشرفته آموزش زبان فارسی، مهارت شنیداری به بالاترین سطح خود نزدیک می‌شود. مریبان آموزشی تحقیق حاضر به یاری شیوه‌های خلاقانه‌ای نظیر آشنا کردن نسبی زبان‌آموز با موضوع، اجازهٔ نگاه کردن به تصاویر در حین شنیدن، امکان پاسخ به سؤال‌ها در حین گوش دادن و متوجه کردن شنونده به موضوع اصلی (همان: ۱۰۷)، تلاش کردند تا شرایط لازم را برای زبان‌آموزان فراهم آورند و از محتوای آموزشی زیر نیز بهره جستند تا آموزش به بهترین شیوهٔ خود و در سطح بالایی عملی شود. از این رو، در این دوره دو نوع محتوا برای تقویت مهارت شنیداری زبان‌آموزان مورد استفاده قرار گرفت.

۴-۱. شنیدن فایل‌های صوتی کتاب در کلاس درس

کتاب پرفا ۳ یعنی منبع اصلی در دوره پیشرفته، شامل ده درس است و در هر درس بخش‌هایی به مهارت شنیداری اختصاص داده شده است. شنیدن این فایل‌های صوتی باعث تقویت شنیداری زبان‌آموزان شد.

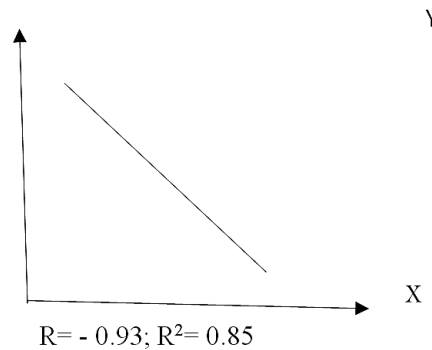
۴-۲. شنیدن فایل‌های صوتی در داخل و خارج از کلاس

در این دوره مدرس برای تقویت مهارت شنیداری زبان‌آموزان زمان پایانی کلاس را برای شنیدن آهنگ‌های فارسی در هر کلاس به‌طور مستمر اختصاص داد. در این بخش اگر واژه‌ای برای زبان‌آموز مبهم باشد از مدرس درخواست می‌کند واژه ناآشنا را توضیح بدهد. همچنین برای فعالیت خارج از کلاس نیز، مدرس هر جلسه آهنگ‌های فارسی که باعث تقویت شنیداری فارسی زبان‌آموز بشود به زبان‌آموزان توصیه می‌کند گوش دهند و در جلسه بعدی نظرهای خودشان را درباره آهنگ‌هایی که گوش دادند به زبان‌آموزان دیگر بگویند.

۴. بحث و بررسی داده‌ها

مقیاس لیکرت^{۲۲} یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری در تحقیقاتی است که براساس پرسش‌نامه انجام می‌شود. در پرسش‌نامه تحقیق حاضر، حالت پنج‌گانه گزینه‌های لیکرت، شامل "کاملاً مخالف، مخالف، نظری ندارم، موافق و کاملاً موافق" است. گزینه‌ها به ترتیب: ۴، ۳، ۲، ۱ ارزش‌گذاری شدند. به دلیل آنکه پاسخ‌دهندگان تحت تأثیر اعداد قرار نگیرند، ارزش‌گذاری گویه‌ها نوشته نشدند. بعد از اجرای پرسش‌نامه، حاصل جمع ارزش‌های داده‌شده هر کدام از شرکت‌کنندگان محاسبه شد، سپس میانگین مشارکت و رضایت شرکت‌کنندگان به دست آورده شد. جمع عددی این ارزش‌ها بیانگر گرایش پاسخ‌دهندگان است، به همین دلیل به این مقیاس، مقیاس نمرات نیز گفته می‌شود. بعد از اتمام دوره و برگزاری آزمون، به منظور تعیین میزان پیشرفت در امر یادگیری، اوراق نیز تصحیح شد و نمرات اخذشده شرکت‌کنندگان در پایان دوره آموزشی از ۱۰۰ درج شد. به کمک اس.پی.اس. محاسبات آماری متفاوتی انجام شد. ضریب همبستگی پیرسون^{۲۳} برای بررسی رابطه بین این دو متغیر یعنی مشارکت و رضایت شرکت‌کنندگان و پیشرفت تحصیلی زبان‌آموزان مورد استفاده قرار گرفت. مقدار ۲ بین دو متغیر ذکرشده، ۰.۹۳- شد. چون ارزش حالت «کاملاً موافق» و «موافق» به ترتیب ۱ و ۲ است،

در حالی که ارزش «کاملاً مخالف» و «مخالف» به ترتیب ۴ و ۳ است، میزان میانگین رضایت شرکت‌کنندگان موافق کم‌تر از میانگین شرکت‌کنندگان مخالف شده است. از این رو می‌توان نتیجه گرفت که هر چه مشارکت و رضایت بیشتر باشد، مقدار عددی آن کوچک‌تر است. به عبارت دیگر، مقدار -0.93 = نشان می‌دهد که همبستگی بین متغیر مشارکت و رضایت شرکت‌کنندگان با نمره پایان دوره، تقریباً کامل اما معکوس است. نمودار ذیل ارتباط معکوس را به تصویر می‌کشد:

نمودار ۱. همبستگی کامل، معکوس و منفی $r = -0.93$

Chart 1. Perfect, inverse, and negative correlation, $r = -0.93$

علاوه بر آن، از توزیع تی - استودنت^{۲۴} که اساس آزمون t-test است، برای تعیین تقریبی میانگین نمونه‌ها، استفاده شد. در واقع، یکسان بودن میانگین نمونه با میانگین جامعه به اثبات رسید. این نوع توزیع زمانی استفاده می‌شود که انحراف معیار جامعه مجهول باشد. چون توزیع t در مورد نمونه‌های کوچک با استفاده از درجات آزادی تعدیل می‌شود، می‌توان از این آزمون برای نمونه‌های بسیار کوچک نیز استفاده کرد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیر اول (رضایت شرکت‌کنندگان)

Table 1. Mean and standard deviation of the first variable (participants' satisfaction)

$$N_1: 50$$

$$df_1 = N - 1 = 50 - 1 = 49$$

$$M_1: 1.47$$

$$SS_1: 8.59$$

$$s^2_1 = SS_1 / (N - 1) = 8.59 / (50 - 1) = 0.18$$

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار متغیر دوم (نمرات پایان دوره)

Table 2. Mean and standard deviation of the second variable (final exam scores)

$$N_2: 50$$

$$df_2 = N - 1 = 50 - 1 = 49$$

$$M_2: 91.62$$

$$SS_2: 1411.78$$

$$s^2_2 = SS_2 / (N - 1) = 1411.78 / (50 - 1) = 28.81$$

جدول ۳. محاسبه مقدار T

Table 3. Calculation of the T value

$$s^2_p = ((df_1 / (df_1 + df_2)) \times s^2_1) + ((df_2 / (df_2 + df_1)) \times s^2_2) = ((49/98) \times 0.18) + ((49/98) \times 28.81) = 14.49$$

$$s^2_{M1} = s^2_p / N_1 = 14.49 / 50 = 0.29$$

$$s^2_{M2} = s^2_p / N_2 = 14.49 / 50 = 0.29$$

$$t = (M_1 - M_2) / \sqrt{(s^2_{M1} + s^2_{M2})} = -90.15 / \sqrt{0.58} = -118.4$$

Significance Level: .05, two-tailed

The *t*-value is -118.40338. The *p*-value is < .00001. The result is significant at *p* < .05

همانگونه که نتایج نشان می‌دهد تفاوت با ۹۹.۹۵ ضریب اطمینان معنی‌دار است. این بدان معناست که میانگین نمونه با میانگین جامعه یکسان است و اثبات داده‌ها را تأیید می‌کند. در همین راستا برای تعیین ضریب تأثیرگذاری t از محاسبه ضریب کوهن^{۲۰} نیز استفاده شد. این ضریب براساس تفاوت میانگین‌های دو متغیر و انحراف معیارها محاسبه می‌شود به شرط آنکه اندازه هر دو گروه یکسان باشد. ضریب کوهن این تحقیق $Cohen's d = 0.074612$ است و نشان می‌دهد که تأثیرگذاری ضریب همبستگی r به‌طور کامل موفقیت‌آمیز بوده و نتایج به‌دست آمده، معنی‌دار هستند.

۵. نتیجه

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که رضایت و مشارکت زبان‌آموزان در روش کلاس معکوس، زیاد و قابل توجه است و بالطبع بر بهبود یادگیری زبان فارسی دانشجویان بین‌الملل اثرگذار است. اکثریت زبان‌آموزان کلاس‌های معکوس اذعان داشتند که پیشرفت تحصیلی آن‌ها قابل اعتنا بوده و ناخودآگاه درگیر فعالیت‌های کلاسی می‌شدند. داده‌های آماری و نتایج عددی به‌دست آمده مسئله پژوهش را به صراحت پاسخ داده‌اند. آمار نشان دادند که همبستگی کاملی میان متغیرها وجود دارد. دو متغیر «مشارکت و رضایت زبان‌آموزان» با میزان «پیشرفت تحصیلی» آن‌ها ارتباط مستقیم دارد و خود گواه این ادعاست که کلاس معکوس می‌تواند مکانی برای تعامل اثرگذار بین مدرسان و دانشجویان بین‌الملل باشد، رضایت و مشارکت گسترده باعث شد تا فراگیران از یکدیگر بیشتر بیاموزند، به کار عملی و گروهی علاقه‌مندتر شوند، بحث پیرامون محتواهای الکترونیکی و محتوای منابع درسی را بهتر دنبال کنند و در نهایت به تحرک، نشاط و پویایی کلاس درس بیفزایند. همانگونه که در تحلیل داده‌ها ذکر شد، تأثیرگذاری ضریب همبستگی r به‌طور کامل موفقیت‌آمیز بود و نتایج به‌دست آمده، نیز معنی‌دار هستند. این نشان می‌دهد که با افزایش تمایل به مشارکت در فعالیت‌های کلاسی، هر چهار مهارت خواندن، نوشتن، صحبت کردن و شنیدن مورد توجه قرار گرفته و به پیشرفت تحصیلی کمک شایانی کرده است. از آنجایی که هر مهارت شامل زیربخش‌هایی است که مهارت یادگیری زبان فارسی را تقویت می‌کند؛ مشارکت فعال زبان‌آموزان نشان داد اگر زیربخش‌ها با یکدیگر نیز تلفیق شوند، رضایت و پیشرفت تحصیلی بیشتری را بدنبال خواهند داشت؛ به‌طور مثال تلفیق تماشای فیلم‌های بلند و کوتاه با خلاصه‌نویسی؛ تلفیق خواندن متون و تصویرخوانی با انشانویسی به مشارکت و رضایت بیشتر منجر شد. نمرات و پیشرفت تحصیلی زبان‌آموزان نشان داد که استفاده از تکنولوژی در محیط کلاس درس معکوس از این لحاظ که

دانش‌آموزان به منابع و مواد غنی یادگیری دسترسی پیدا می‌کنند، مفید واقع می‌شود. استفاده از شبکه‌های اجتماعی مانند واتساپ، در برقراری ارتباط و تعامل زبان‌آموزان بسیار جالب و مؤثر بود. همچنین در کلاس معکوس چون فراگیران مطالب درسی را در خارج از کلاس مطالعه می‌کردند به مطالب درسی تسلط کافی داشتند، بدین ترتیب استرس و اضطراب آن‌ها در صحبت کردن به زبان فارسی از بین رفت و اعتماد به نفس آن‌ها بیشتر شد و حضور فعال‌تری در کلاس داشتند. با توجه به تأثیرات فراوان استفاده از روش کلاس معکوس که در اکثر پژوهش‌ها بر آن تأکید شده است، حرکت به سمت استفاده منطقی از این روش در امر آموزش به لحاظ علمی و با برنامه‌ریزی دقیق ضروری به نظر می‌رسد.

۶. پی‌نوشت‌ها

1. Flipped Classroom
2. Bergmann & Sams
3. Baker
4. Global Flip Conferences
5. Cognitive Load
6. Abeysekera & Dawson
7. Clark, Nguyen & Sweller
8. Validity
9. Reliability
10. Test-Retest
11. Writing
12. Reading
13. Speaking
14. Listening
15. Beck et al.
16. Presentation
17. Follow up Questions
18. Free Discussion
19. Summarizing
20. Storytelling
21. Redundancies
22. Likert Scale
23. Pearson Correlation Coefficient
24. Student's T - Distribution
25. Cohen's d

۷. منابع

- احمدآبادی، آ.، صفری م.، و علیزاده امین، ح. (۱۳۹۹). روش تدریس معکوس؛ شیوه‌های نوین بر کاهش کمروبی در دانش‌آموزان. *فصلنامه آموزش پژوهی*، ۲۲، ۳۷-۴۹.
- اسماعیلی‌فر، م.ص.، تقوایی یزدی، م.، و نیازآبادی، ک. (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از رویکرد کلاس معکوس بر یادگیری درس علوم دانش‌آموزان دوره ابتدایی. *مطالعات علوم انسانی*، جلد ۱ (۱۴)، ۲۱-۲۵.
- بهمنی، م.، جوادی‌پور، حکیم‌زاده، صالحی و علوی مقدم (۱۳۹۶). بررسی میزان مشارکت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی با استفاده از روش آموزش کلاس معکوس. *پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی*، صص ۳۵-۴۹.
- تاج‌الدین، ضیاء و ملیحه عشقوی (۱۳۹۱). آموزش نمود دستوری به فارسی‌آموزان غیرایرانی: بررسی مقایسه‌ای روش‌های تدریس ساختاری و ارتباطی. *جستارهای زبانی*، ۳، ۱۵۹-۱۷۸.
- درتاج، ف.، زارعی زوارکی، ا.، علی‌آبادی، خ.، فرجاللهی، م.، دلاور، ع. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش از راه دور مبتنی بر موبایل بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور. *نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی*، صص ۱-۲۰.
- جعفرآقایی، ف.، دهقان‌زاده، ش.، و خردادی آستانی، ح. (۱۳۹۶). تجربه دانشجویان پرستاری از به‌کارگیری مدل آموزشی کلاس معکوس. *پژوهش در آموزش علوم پزشکی*، صص ۲۷-۳۶.
- طالبی، ز.، اسدی، ن.، و دواتگری، ه. (۱۳۹۷). بررسی مقایسه‌ای تأثیر روش‌های تدریس مبتنی بر رویکرد نتیجه‌گرا، فرایندگرا و فن بیان در مهارت نگارشی فراگیران زبان انگلیسی سطح متوسط. *جستارهای زبانی*، ۱، ۲۵-۴۹.
- جوادی، ن.، پناه‌علی، ا.، و علیوندی‌وفا، م. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی روش آموزش کلاس معکوس و روش سخنرانی بر اشتیاق تحصیلی دانشجویان. *تدریس پژوهی*، ۲، ۱۶۱-۱۷۶.
- عبیدی، ع. (۱۳۹۸). کلاس معکوس: کارایی آموزشی و تأثیر آن بر عملکرد درسی و بار شناختی ادراک‌شده دانشجویان (مورد مطالعه: درس فناوری اطلاعات در روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور). *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۴۵، ۴۵-۵۸.
- عطاران، م. (۱۳۹۳). بچه‌ها از درس عقبند. *رشد مدرسه فردا*، ۲.
- کاویانی، ح.، لیاقت‌دار، م.ج.، زمانی، ب.، و عابدینی، ی. (۱۳۹۶). چارچوب نظری کلاس معکوس: ترسیم

- اشاره‌هایی برای یادگیری فراگیرمحور. پژوهش‌نامه مبانی تعلیم و تربیت، ۵۹-۷۸.
- گلزاری، ز. و عطاران، م. (۱۳۹۵). تدریس به روش معکوس در آموزش عالی: روایت‌های یک مدرس دانشگاه. نظریه و عمل در برنامه‌درسی، ۷، ۸۱-۱۳۶.
- ویتگنشتاین، ل. (۲۰۰۱). رساله منطقی - فلسفی. ترجمه و شرح: س. دباغ (۱۳۹۴). هرمس: تهران.

References

- Abdi, A. (2019). Flipped classroom: educational efficiency and its impact on academic performance and perceived cognitive load of students (case study: information technology course in psychology, PNU). *Quarterly Journal of Research in Educational Systems*, 13(45), 45-58. [In Persian].
- Abeysekera, L., & Dawson, P. (2015). Motivation and cognitive load in the flipped classroom: definition, rationale and a call for research. *Higher Education Research & Development*, 34(1), 1-14.
- Ahmadabadi, A., Safari, M., & Alizadeh Amin, H. (2020). The flipped teaching method; innovative approaches to reduce shyness in students. *Journal of Educational Research*, 22, 37-49.
- Attaran, M. (2014). Children are falling behind in lessons. *Roshd of Tomorrow's School*, 2, Tehran, Iran.
- Bahmani, M., Javadi-Pour, M., Hakimzadeh, R., Salehi, K., & Alavi Moghadam, S. B. (2017). Examining the level of participation and academic progress of high school students using the flipped classroom method. *Journal of Applied Psychological Research*, pp. 35-49.
- Beck, I. L., Mckeown, M.G., Hamilton, R. L., & Kucan, L. (1997). *Questioning the author: an approach for enhancing student engagement with text*. International Reading Association.
- Benner, P., Sutphen, M., Leonard, V., Day, L., & Shulman, L. S. (2009). *Educating nurses: a call for radical transformation*. Wiley.

- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: reach every student in every class every day*. ISTE & ASCD.
- Bishop, J. L. (2013). *A controlled study of the flipped classroom with numerical methods for engineers* (Unpublished doctoral dissertation). Utah State University, Logan.
- Clark, K. R. (2015). The effects of the flipped model of instruction on student engagement and performance in the secondary mathematics classroom. *Journal of Educators Online*, 12(1), 91-115.
- Clark, R. C., Nguyen, F., & Sweller, J. (2006). *Efficiency in learning: evidence-based guidelines to manage cognitive load*. Wiley.
- Davies, R. S., Dean, D. L., & Ball, N. (2013). Flipping the classroom and instructional technology integration in a college-level information systems spreadsheet course. *Educational Technology Research and Development*, 61(4), 563-085.
- Dortaj, F., Zareie Zavaraki, E., Aliabadi, K., Farajollahi, M., & Delavar, A. (2017). The impact of distance education (based Mooc) on academic performance of PNU students. *Journal of Research in Educational Systems*, 10(35), 1-20.
- Golzari, Z., & Attaran, M. (2016). Flipped learning in higher education: narratives of a teacher. *Journal of Theory & Practice in Curriculum*, 4(7), 81-136.
- Harmer, J. (2007). *The practice of English language teaching* (4th. Ed.). Pearson Education Limited.
- Herreid, C., & Schiller, N. (2013). Case studies and the flipped classroom. *Journal of College Science Teaching*, 42, 62-66.
- Hung, H. (2015). Flipping the classroom for English language learners to foster active learning. *Computer Assisted Language Learning*, 28(1), 81-69
- Ismailifar, M. S., Taghvaei Yazdi, M., & Niazabadi, K. (2016). The impact of using the flipped classroom approach on the learning of science subjects by elementary school students. *Humanities Studies*, 1(14), 21-25 [In Persian].
- Jafaraghaei, F., Dehghan Zadeh, Sh., & Khordadi Astani, H. (2017). The experience of nursing students with the implementation of the flipped classroom educational model.

- Research in Medical Education*, 4(3), 27-36. [In Persian].
- Javadi, N., Panah-Ali, A., & Ali Vandi-Vafa, M. (2020). Comparing the effectiveness of the flipped classroom teaching method and the lecture method on students' academic engagement. *Journal of Teaching Research*, 8(2), 161-176. [In Persian].
 - Kaviani, H., Liaqatdar, M. J., Zamani, B., & Abedini, Y. (2017). Theoretical framework of the flipped classroom: Outlining indicators for learner-centered learning. *Research for Educational Foundations*, 59-78. [In Persian].
 - Kavyani, H., Liaghatdar, M., Zamani, B., & Abediny, Y. (2017). The learning process in the flipped classroom: A representation of experienced. *Journal of Higher Education Curriculum*, 8(15), 179-412.
 - Koda, K., & Zehler, A. M. (2008). *Learning to read across languages: Cross linguistic relationships in first- and second-language literacy development*. Rout ledge.
 - Little, C. (2015). The flipped classroom in further education: literature review and case study. *Research in Post-Compulsory Education*, 20(3), 265-279.
 - Loo, J. L., Eifler, D., Smith, E., Pendse, L., He, J., Sholinbeck, M., & Dupuis, E. A. (2016). Flipped instruction for information literacy. Five instructional cases of academic librarians. *The Journal of Academic Librarianship*, 42(3), 273-280
 - Marlowe, C. (2012). *The effect of the flipped classroom on student achievement and stress* (Unpublished master's thesis). Montana State University, Bozeman.
 - Marsh, D. (2002). *Blended learning. creating learning opportunities for language learners*. Cambridge University Press.
 - McGivney-Burelle, J., & Xue, F. (2013). *Flipping calculus. PRIMUS: problems, resources, and issues in mathematics undergraduate studies*, 23(5), 447-486.
 - Murphree, D. S. (2014). Writing wasn't really stressed, accurate historical analysis was stressed: Student perceptions of in-class writing in the inverted, general education, university history survey course. *The History Teacher*, 47(2), 209-219.
 - Pastore, R. S. (2009). *The instructional effects of diagrams and time compressed*

instruction on student achievement and learners' perception of cognitive load. Unpublished doctoral dissertation. Pennsylvania State University.

- Prashar, A. (2015). Assessing the flipped classroom in operations management: A pilot study. *Journal of Education for Business*, 90(3), 126-138.
- Rotellar, C., & Cain, J. (2016). Research, perspectives, and recommendations on implementing the flipped classroom. *American journal of pharmaceutical education*, 80(2).
- See, S., & Conry, J. (2014). Flip my cass! A faculty development demonstration of a flipped-class. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 6(4), 585-588.
- Strayer, J. F. (2012). How learning in an inverted classroom influences cooperation, innovation and task orientation. *Learning Environments Research*, 15(2), 171-193.
- Street, S. E., Gilliland, K. O., McNeil, C., & Royal, K. (2015). The flipped classroom improved medical student performance and satisfaction in a pre-clinical physiology course. *Medical Science Educator*, 25(1), 35-43.
- Tajadin, Z., & Eshqavi, M. (2012). A structural grammar teaching method for non-Iranian Persian learners: A comparative study of structural and communicative teaching methods. *Journal of Linguistic Studies*, 3, 159-178. [In Persian].
- Talebi, Z., Asadi, N., & Davatgari, H. (2018). A comparative study on the impact of teaching methods based on outcome-oriented, process-oriented approaches, and rhetoric on the writing skills of intermediate English language learners. *Journal of Language Studies*, 1(6) 25-49. [In Persian].
- Touchton, M. (2015). Flipping the classroom and student performance in advanced statistics: Evidence from a quasi-experiment. *Journal of Political Science Education*, 11(1), 28-44.
- Turan Z., & Goktas, Y. (2016). The flipped classroom: instructional efficiency and impact of achievement and cognitive load levels. *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, 12(4).
- Ur, P. (1996). *A course in language teaching, practice and theory.* Cambridge University Press.

- Velayati, A., Nili Ahmad Ebadi, M., Zarei Zavaraki, A., Sharifi Darmadi, P., & Saadipour, A. (2016). The effect of educational multimedia on the basis of cognitive load theory on learning, retention and motivation of academic achievement of mentally retarded students in science lessons. *JIERA*, 10(34), 59-48.
- Wallace, A. (2013). Social learning platforms and the flipped classroom. In e-Learning and e-Technologies in Education (ICEEE), 2013 Second International Conference on (pp. 198-200). IEEE.
- Wilson, S. G. (2013). The flipped class: A method to address the challenges of an undergraduate statistics course. *Teaching of Psychology*, 40, 193–.991
- Wittgenstein, L. (2001). *Tractatus logico-philosophicus* (translated into Farsi by Soroush Dabbagh). Hermes. [In Persian].